

ΙΣΤΟΡΙΑ
Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
2008

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A1.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Ο ιστοριογράφος Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος θεμελίωσε την πολιτιστική συνέχεια του ελληνικού έθνους με αδιάσειστο επιχείρημα την αδιάλειπτη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού.
- β.** Η Ιερή Συμμαχία αποσκοπούσε στην προώθηση των φιλελεύθερων και εθνικών κινημάτων.
- γ.** Το Νεοτουρκικό Κίνημα του 1908 υποσχέθηκε στους λαούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ισονομία, ισοπολιτεία και ευρύτατο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα.
- δ.** Στις 25 Μαρτίου 1924 ανακηρύχτηκε από τη Βουλή, με πρωτοβουλία κυρίως του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, η αβασίλευτη δημοκρατία.
- ε.** Ο φιλελεύθερος ηγέτης Καβούρ κατόρθωσε να ενοποιήσει τη Γερμανία.

Μονάδες 10

A1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α.** Δόγμα Μονρόε
- β.** Αρχή της δεδηλωμένης
- γ.** Εξαρχία

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

A2.1. Η Επανάσταση του 1821 ήταν προϊόν εθνικού κινήματος. Ποια ήταν τα κυριότερα συστατικά στοιχεία του ελληνικού εθνικού κινήματος;

Μονάδες 10

A2.2. Τι προέβλεπε η συνθήκη Ειρήνης του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1913) και σε ποιες διπλωματικές ενέργειες προέβη η Ελλάδα προκειμένου να εξασφαλίσει τη συνεργασία της Ρουμανίας για την υπογραφή της συνθήκης;

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ Β΄
ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

- α. Στο Κίνημα της «Εθνικής Άμυνας» (16/29 Αυγούστου 1916) και στη στάση που τήρησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος σε αυτό.

Μονάδες 15

- β. Στα «Νοεμβριανά».

Μονάδες 10

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Βενιζέλος, απογοητευμένος από την εμμονή του βασιλιά Κωνσταντίνου στην ουδετερότητα, έρχεται σε συνεννοήσεις με τον ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη και τον στρατηγό Δαγκλή για τη στάση που πρέπει να τηρήσουν. Κατόπιν, [...] φεύγουν οι δύο πρώτοι (ακολουθεί ύστερ' από λίγες ημέρες και ο Δαγκλής) για τα Χανιά της Κρήτης και εκεί σχηματίζουν την προσωρινή κυβέρνηση της χώρας (τη γνωστή Τριανδρία) στην οποία προσχωρεί η Επιτροπή Εθνικής Αμύνης Θεσσαλονίκης. Ο διχασμός του ελληνικού κράτους και του έθνους σε δύο χωριστές παρατάξεις με όλα τα προβλεπόμενα ολέθρια αποτελέσματα έχει συντελεστεί.

Στα τέλη Σεπτεμβρίου [...] ο Βενιζέλος αποβιβάζεται στη Θεσσαλονίκη. Τη διακυβέρνηση της χώρας αναλαμβάνει η τριανδρία Βενιζέλου – Κουντουριώτη – Δαγκλή.

Απόστολος Ε. Βακαλόπουλος, *Νέα Ελληνική Ιστορία 1204-1985*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1993, σ. 356

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφέρετε τις συνθήκες υπό τις οποίες εκδηλώθηκε η Βιομηχανική Επανάσταση στην Αγγλία κατά τον 19ο αιώνα.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στα 1851, στη Μεγάλη Βρετανία δέκα πόλεις ξεπερνούν τις 100.000 κατοίκους [...]. Το Λονδίνο φτάνει τα 2,3 εκατομμύρια [...]. Το Μάντσεστερ ξεπερνά τις 400.000 κατοίκους, η Γλασκόβη τις 300.000 και το Μπίρμινχαμ τις 200.000.

Το Μάντσεστερ αναδεικνύεται στην πρώτη πόλη της βαμβακοβιομηχανίας: Στα 1835, η περιοχή του Μάντσεστερ [...] συγκεντρώνει το 80% των εργατών της βαμβακοβιομηχανίας και στα 1846, το 85%. Η πόλη αυτή διαθέτει πολλά

πλεονεκτήματα. Βρίσκεται κοντά στο Λίβερπουλ, απ' όπου γίνονται οι εισαγωγές του βαμβακιού. Επιπλέον περιβάλλεται [...] από ένα πλούσιο κοίτασμα άνθρακα, που εκτείνεται από το Όρμσκιρκ μέχρι το Μπάρι και το Άστον. Η ανθρακοπαραγωγή δεν υπολογίζεται εύκολα, αλλά οπωσδήποτε ξεπερνά κατά πολύ τις επτακόσιες έως εννιακόσιες χιλιάδες τόνους, που καταναλώνει μόνον η πόλη του Μάντσεστερ.

[...]

Η Μεγάλη Βρετανία δεν διαθέτει μόνον την πιο ανεπτυγμένη οικονομία. Επιπλέον, όλη η διαδικασία ανάπτυξης συνδέθηκε εξ αρχής με την αποικιοκρατική επέκταση και το θαλάσσιο εμπόριο. Ήδη υιοθετεί τη λογική της εξειδίκευσης και του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας, που προκύπτει από την ίδια τη δομή των εξαγωγών της και τη διάρθρωση, προπάντων, των εισαγωγών της.

Η προώθηση των εξαγωγών, στα πλαίσια της βρετανικής οικονομίας σημειώνει γιγάντια άλματα. Κατά τις δεκαετίες του 1820 και 1830, εξάγει το ένα πέμπτο της παραγωγής της, στα 1851 ξεπερνά το ένα τέταρτο, στα 1861 το ένα τρίτο, στα 1871 τα δύο πέμπτα.

Michel Beaud, *Ιστορία του Καπιταλισμού από το 1500 ως σήμερα*,
μετ. Μ. Βερέττας, εκδ. Μαλλιάρης Παιδεία, Αθήνα 1987,
σσ. 142-143, 158

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1.

- α. Σ (σελ. 37)
- β. Λ (σελ. 12)
- γ. Σ (σελ. 37)
- δ. Σ (σελ. 101)
- ε. Λ (σελ. 45)

A.1.2.

- α. **Δόγμα Μονρόε:** σελ. 13, «Κατά το 19^ο αιώνα ... Δόγμα Μονρόε».
- β. **Αρχή της Δεδηλωμένης:** σελ. 36, «Χρειάστηκε ... εθνικών κρατών».
- γ. **Εξαρχία:** σελ. 63, «Οι Βούλγαροι ... Πατριαρχείο.».

A.2.1. σελ. 16, «Η επανάσταση των Ελλήνων ... λαϊκής κυριαρχίας».

A.2.2. σελ. 73, «Επεισόδια ... ελληνορουμανικές σχέσεις».

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1 (α. και β.)

Στην απάντηση οι μαθητές οφείλουν να συμπεριλάβουν τόσο στοιχεία από το σχολικό βιβλίο όσο και από το παράθεμα.

Πιο συγκεκριμένα, είναι καλό να γίνει μια σύντομη αναφορά στα γεγονότα του 1915 που οδήγησαν στη συνταγματική κρίση και ανάγκασαν το Βενιζέλο να ηγηθεί του κινήματος της Εθνικής Άμυνας (Σχολικό βιβλίο σελ. 82, ενότητα Εθνικός Διχασμός)

Στη συνέχεια, είναι αναγκαίο να καταγραφούν αναλυτικά τα ιστορικά γεγονότα του 1916, όπως η σύσταση της Επιτροπής Εθνικής Άμυνας, η παρέμβαση των ξένων δυνάμεων στο εσωτερικό της χώρας, η συγκρότηση ομάδων κρούσης, η κατάληψη τμήματος της Ανατολικής Μακεδονίας από βουλγαρικές δυνάμεις, καθώς και η αναλυτική περιγραφή του κινήματος της Εθνικής Άμυνας και των «Νοεμβριανών» (σχολικό βιβλίο σελ. 83 – 84, «Ο Βενιζέλος, αντιμέτωπος, ... και την εκθρόνισή του»).

Από το παράθεμα χρειάζεται να συσχετιστούν με το σχολικό βιβλίο οι παρακάτω ιστορικές πληροφορίες:

«Ο Βενιζέλος απογοητευμένος από την εμμονή του βασιλιά Κωνσταντίνου στην ουδετερότητα, έρχεται σε συνεννοήσεις με το ναύαρχο Κουντουριώτη και το στρατηγό Δαγκλή και σχηματίζουν στα Χανιά την προσωρινή κυβέρνηση της

χώρας (τη γνωστή Τριανδρία) στην οποία προσχωρεί η Επιτροπή Εθνικής Αμύνης Θεσσαλονίκης»

«Ο διχασμός του ελληνικού κράτους και έθνους σε δύο χωριστές παρατάξεις με όλα τα προβλεπόμενα ολέθρια αποτελέσματα έχει συντελεστεί.»

«Στα τέλη Σεπτεμβρίου (1916) ο Βενιζέλος αποβιβάζεται στη Θεσσαλονίκη και η τριανδρία αναλαμβάνει τη διακυβέρνηση της χώρας.»

ΘΕΜΑ Β2

Σχολικό βιβλίο σελ. 41 – 42, «Η Βιομηχανική Επανάσταση στην Αγγλία ... σε καθεστώς ακώλυτης λειτουργίας της αγοράς.»

Από το παράθεμα χρειάζεται να συσχετιστούν με το σχολικό βιβλίο οι παρακάτω ιστορικές πληροφορίες:

«Το 1851 στη Μεγάλη Βρετανία δέκα πόλεις ξεπερνούν τις 100.000 κατοίκους.»

«Στα 1835 η περιοχή του Μάντσεστερ συγκεντρώνει το 80% των εργατών της βαμβακοβιομηχανίας και στα 1846 το 85%.»

«Στο Λίβερπουλ γίνονται εισαγωγές βαμβακιού, ενώ πλούσια είναι τα κοιτάσματα του άνθρακα. Εννιακόσιες χιλιάδες τόνους άνθρακα κατανάλωνε μόνο η πόλη του Μάντσεστερ.»

«Αποικιοκρατική επέκταση της Μεγάλης Βρετανίας και πρωταγωνιστικός της ρόλος στο θαλάσσιο εμπόριο. Επιπλέον, υιοθετεί τη λογική της εξειδίκευσης και του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας.»

Τέλος, μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα στατιστικά στοιχεία της τελευταίας παραγράφου, για να πιστοποιηθεί η γενικότερη πρόοδος της αγγλικής βιομηχανίας.